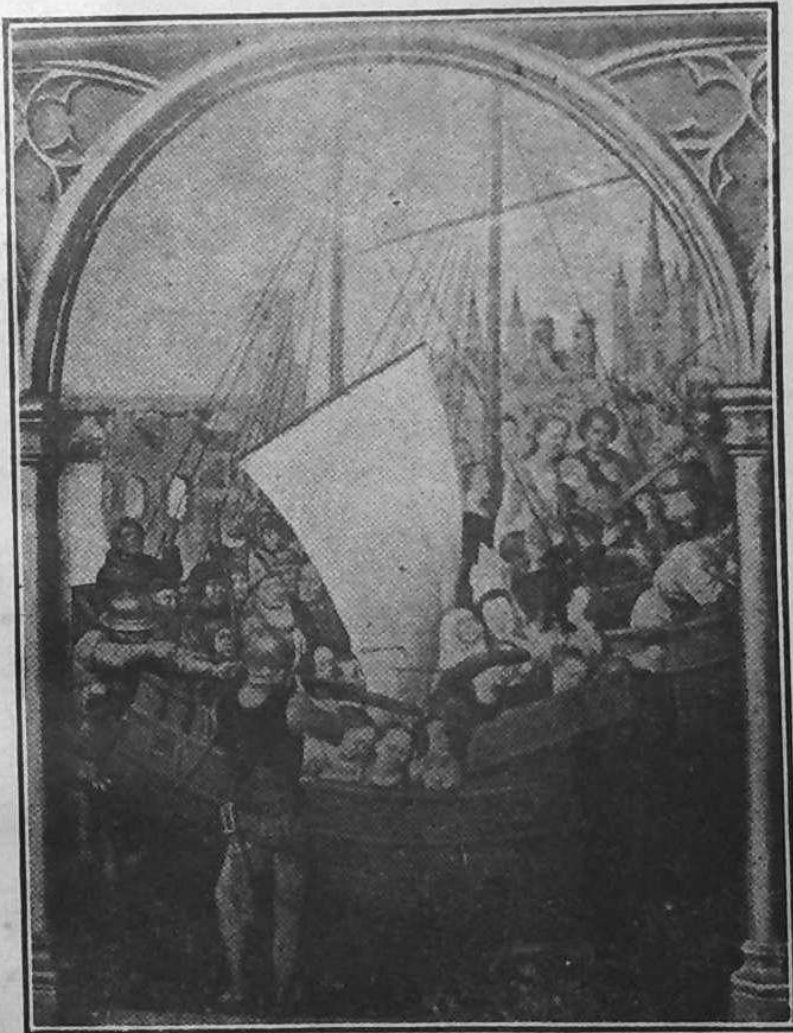

KANNADIG GWALARN

MEURZ 1932

*Santez Ursula
hag an unnek mil Gwerc'hez.*

KANNADIG

GWALARN

Meurz 1932

TAOLENN

AR BEAJOU KAER

Gant Piou eo bet kavet an Amerik ?

KERIOU BRAS AR BED

New-York.

BED AL LOENED

Bered an Olifanted.

POBLOU KOZ AN DOUAR

An Ejiptiz.

BURZUDOU AN NATUR

Ar C'heviou

ISTOR BREIZ

Santez Ursula hag an Unnek Mil Gwerc'hez.

KONTADENNOU

Yann ar C'hemener.

Lunedou an Torfedour.

EVIT C'HOARZIN

Fentigellou koz ha nevez.

Al levriou kaera
gant skeudennou
evit an dud yaouank hag ar vugale

a vez moulet gant "GWALARN"

Tud e-leiz o deus skrivet d'imp da lavarout
pegen bras plijadur o deus bet, int hag o bugale,
o lenn al levriou kaer-se :

NIJADENN AN AOTROU SKANVIG
dre ar post ..... 20 real.

PLAC'HIG VIHAN AR MOR
dre ar post... 1 skoed 12 gwenneg.

PER AR C'HONIKL
dre ar post ..... 4 real.

LEVR AL LOENED
dre ar post ..... 7 real.

Ar Beajou Kaer

GANT PLOU EO BET KAVET AN AMERIK ?

Desket hoc'h eus er skol moarvat ez eo bet kavet an Amerik gant Kristof Kolomb er bloaz pevarzek mil daouzek ha pevar-ugent (1492).

Ma ! bez' ez eus en em gavet tud, evel m'en em gav atao, evit lavarout ne oa ket gwir. Pe da vihana evit lavarout ne oa ket heñ en doa kavet an Amerik ar c'henta.

Ar vro anvet Groenland, en hanternoz an Amerik, a oa bet tizet, a-raok ar bloaz 1.000, a lavar, gant tud an Norvej. Ar re-se a oa martoloded dispont, ha mont a raent war o bagou pell a-dreuz d'ar mor, betek an Island. N'eo ket souezus eta e vijent aet pelloc'h. Hervez eur marvailh eus an amzer-se, ar c'henta Europad a lakaas e droad war douar an Amerik a oa eun den anvet Lief, mab Erik Ruz. Konta a reer penaos e kasas ar Gristeniez er vro-se. Ober a reas tro al Labrador, an Douar-Nevez, hag e tiskennas zoken betek ar vro a zo bremañ ar Stadou-Unanet.

Komz a reer ivez eus eun den anvet Cousin, eus kêr Dieppe e Bro-C'hall, hag a voe kaset gant an avel, pevar bloaz a-raok kenta beaj Kolomb, betek genou ar stêr Sant Lorañs, er C'hanada. War e vatimant e oa eur martolod, anvet Pinson, hag a vije aet goude d'ar Spagn, e-lec'h m'en dije graet anaoudegez gant Kolomb, ha displeget d'ezañ ar pezh en doa gwelet.

Ar pezh a zo sur eo ec'h anavezze pesketaerien

Sant-Malo ha Dieppe hent an Douar-Nevez kalz a-raok ar bloaz 1600, hag ez aent di da vorua.

Diwar-benn Kristof Kolomb e-unan, n'anavezzer ket kalz a dra. Hag evel ma c'hoarvez bepred

*Lestr Kristof Kolomb
pa gavas an Amerik
(hervez eur skeudenn goz)*

ez eo diwanet marvailhou a bep seurt diwar e benn.

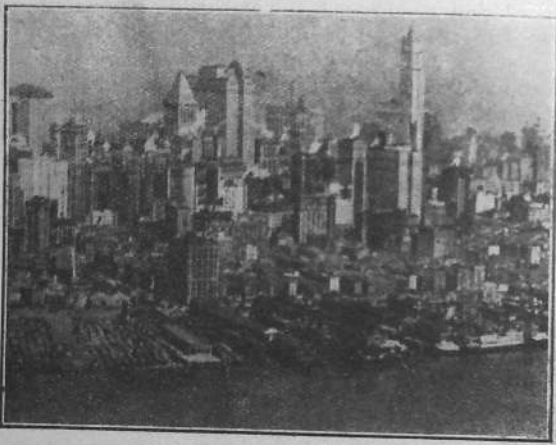
Tabut a zo savet, nevez 'zo, da c'houzout e pelec'h e oa ganet. An holl a grede betek-hen e oa ganet e Genoa, eur porz bras eus an Itali. Setu m'o deus tud ouiziek en em lakaet da gredi e oa genidik eus bro Katalonia, e biz bro Spagn. Unan bennak am eus klevet zoken o lavarout e oa mar-teze eur Breizad, genidik eus kichen Rosgo, peogwir er c'horn-bro-se ez eus tud anvet Kolomb pe Koulm, ha peogwir e teu kalz martoloded vat ac'hano.

Displegomp herr-ha-berr beaj kenta Kristof Kolomb, ha kavidigez an Amerik :

Deut e oa Kolomb a-benn (n'eo ket hep poan) da gaout tri lestr digant rouanez bro Gastilh (er Spagn), Izabella, evit mont da welout ha gwir e oa e vije kavet eun douar en tu all d'ar mor, war-du ar c'huz-heol. Sevel a reas an eoriou d'an 3 a viz eost 1492. E-pad ouspenn daou viz e verdeas, ha bec'h en doa gant e vartoloded, a felle d'ezo distrei. Erfin, d'an 11 a viz here, pa oa an ekipajou digalonekaet prest d'en em sevel, e welas eun enezenn, a voe anvet da c'houde San Salvador.

Kredi a rae Kolomb en doa kavet, n'eo ket eun douar nevez, mes aod bro Indez, diouz tu ar sav-heol. Abalamour da se ez eo bet lesanvet tud an Amerik Indianed, hag an Amerik hec'h-unan a zougas pell amzer an ano a « Indez ar C'huz-Heol ».

Kêriou bras ar Bed

New-York, gwelet eus eur c'harr-nij

NEW-YORK

Unan eus hor mignoned, eur martolod a Vreiz, bet nevez 'zo gant e vag en Amerik, a skriv d'imp al lizer-mañ :

New-York ! Kalz porziou-mor am eus gwelet, ha koulskoude n'em eus kavet hini ebet heñvel ouz hemañ. Kêriou brasa an Europ n'int netra, a gredan, en e gichen. Na Paris, na Londrez zoken ne deuont tost outañ. Rak amañ e kaver kement a gaver er c'hêriou-se, mes kresket dek gwech... hep menegi an traou a gaver amañ, ha na gaver e lec'h all ebet.

Souezusa tra a zo da welout e New-York eo ar pikoliou tiez anvet e saozneg *sky-scrapers*, da lavarout eo, « skraberien-oabl », d'ezo ugent pe tregont estaj hag ousspenn, hag a sav uhel en oabl e-giz meneziou graet gant tiez hag ilizou lakaet bern-war-vern. Da lavarout int brao, gwelet eus a-dost, n'int ket. Mes gwelet eus a-bell, dreist-holl e-pad an noz, pa vez sklaer an amzer, ez int kaer-dispar, gant o frenester sklerijennet, evel o klask pignat gant eur skeul betek an neñv.

Bet oun e-barz eun *hotel* bras, savet evel-se. Me 'lavar d'eoc'h, mar doc'h bet sabatuet gant an diavaez, e rankit beza muioc'h c'hoaz gant an diabarz. N'eus nemet mogerioù marbr a bep tu. Al lodenn vrasa eus ar c'hambrou hag an trepasiou a rank beza sklerijennet e-pad an deiz, abalamour da deoder an ti, ha koulskoude, an aer a zo fresk, tost ken fresk hag er-maez. Evel just n'eus ket a skalierou, mes « *ascenseurs* » (pe *pignerezed*), hag a gas ac'hanoc'h ken buan ha ken sioul ha tra betek an tregontvet estaj mar kirit. Aet oun betek lein an ti. Ac'hano ez eus eur gwel kaer, a c'hellit kredi. Lavarout a reer, pa ra avel, e vez horellet lein an ti evel eur vag. Mes daoust d'an avel beza kreñv a-walc'h d'an deiz m'oun aet, n'em eus santet netra, hag evel-se n'oun ket evit lavarout d'eoc'h ha gwir eo.

Ar pezh a c'hellan lavarout eo e oa an hotel-se evel eur gêr drezañ e-unan, eur gêr e-barz ar gêr vras, gant eur « *restaurant* », eun ti-post, ha staliou a c'helled prena enno marc'hadourez a bep seurt, lakaat tenna e boltred, trouc'ha e varo, koara e votou, ha me 'oar. Pep kambr a zo tommet e-pad ar goañv dre ar « *chauffage central* » (pe *tommerez-kreiz*), hag e-kichen ez eus atao eur « *salle de bain* » (pe *kambrig-kibella*), e-lec'h ma

kavit dour yen ha tomm evel ma karit. E darn eus ar c'hambrou ivez, war am eus klevet, ez eus eur benveg *T. S. F.* (pe *skingomzerez*), en doare ma c'hellit klevout ar muzik betek en ho kwele.

Arabat e vefe kredi evelato n'eus e New-York netra nemet « skraberien-oabl ». Ar re-mañ a zo holl bodet en eul lec'h anvet Manhattan. Hogen e lec'h all ez eus tiez ha ruiou evel er c'hèriou all : tiez goude tiez, ruiou goude ruiou, a-hed kilometrou. Soñjit, ma 'z afe holl dud Vreiz da New-York, ne vefent ket gouest da leunia an hanter eus kêr.

Evel e pep kêr vras ez eus e New-York tud pinvidik e-leiz, mes ivez tud paour e-leiz, kalz muioc'h a beorien eget a binvidien. Ar beorien a chom e karteriou a zo eur vez o gwelout, koz tiez divalo ha dirapar, e-lec'h ma 'z eus naon, yenijenn, dienez, kleñved ha loustoni a bep seurt.

En amzer-mañ dreist-holl ez eus en Amerik, evel en Europ, — evel e Breiz, sionaz, — kalz micherourien dilabour. Ma 'z eus e-touez va c'henvroiz unan bennak hag a vefe e soñj divroa, ra selaouo ac'hanoun : n'emañ ket ar mare. Ma ranker frita paourentez, gwelloc'h hen ober c'hoaz en e vro, e-touez e gerent hag e vignoned, eget en eur vro estren, hag e skeud ar skraberien-oabl e vefe !

J. V.

Goulennit digant **GWALARN**

NIJADENN AN AOTROU SKANVIG

Istor fentus gant kalz imajou.

Priz (dre ar post) : 20 real.

Bed al Loened

(Skeudenn graet e Bro-Indez
er 17^{vet} kantved)

BERED AN OLIFANTED

Pell, a-dreñv menezioù bras hag erc'hek an Himalaia, pell diouz bro Siam ha diouz bro Indez, pell diouz diweza tiez an den ha diouz diweza roudou ar sevenadurez (pe *sivilizasion*), pell e

doun ar c'hoadou bras-divent ha kaer-meurbet, aze, e-lec'h n'eo ket c'hoaz tremenet troad mab-den, ha na dremenno biken, eno, kuzet-mat, ez eus eun draonienn deñval, traonienn ar maro : bered an olifanted.

Olifanted bras, bep an amzer, a ya da bardona etrezek diribinou ar menez, e-lec'h m'emañ ar vered kevrinus (pe *misterius*). An olifanted a bir-c'hirin war an tu-se, asamblez gant o breudeur oadetoc'h, pe gant ar re a sant dija war o c'horf doun an Ankou, pe dant an amzer.

Adal ma sant eun olifant emañ war-nes mervel, hasta a ra da vont da ziskuiza da viken er vered-se, hag e genvreudeur a ya d'e ambroug war e hent diweza.

Eno, ne ren nemet ar maro, eur peoc'h hag eur sioulder peurbadus. Eno, netra nemet hiboud ar c'hoad o vouskana e gan didermen...

**

Evel-se e bro Indez ; evel-se en Afrika. Eno, e goueled ar Soudan, en eun tu bennak en Tanganika, pe er C'hongo, pe e bro al Lennou Bras, eno, en eul lec'h dianav d'an den, geunioù doun divuzul tro-war-dro d'ezañ, hent ebet da gas d'ezañ nemet hentou kevrinus, diwel da lagad mab-den hag anavezet gant an olifanted hepken ; eno, emañ kuzet ar memes lec'h : bered an olifanted.

**

Setu aze marvailhou koz a vez kontet en Afrika hag e bro Indez. Kredet e vezont, koulskoude, n'eo ket hepken gant pobladoù ar broiou-se, ha gant an Europiz a vev en o zouez, mes ivez gant eun niver bras a dud ouiziek.

Perak ?

O veza ma ne oar den ebet penaos e varv ar brasa eus loened pevarzroadek ar bed, den ebet ne oar penaos e varv an olifant.

**

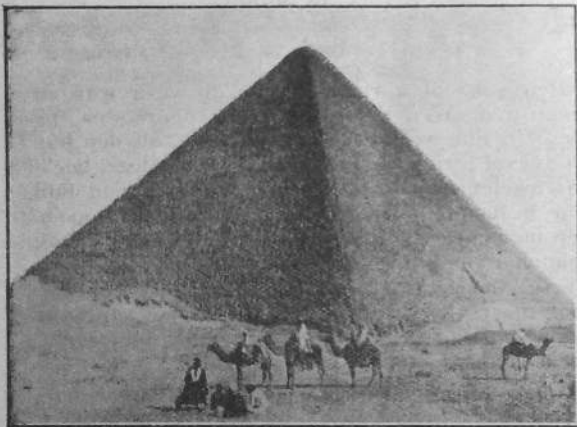
Hen gouzout a rit, hini ebet, o veva war an douar-mañ, n'en deus eur vuhez peurbadus (pe *eternel*). Eur wech erru koz a-walc'h, an den hag an aneval a rank mervel. Eun deiz, marteze, hoc'h eus gwelet eun den o koueza maro en eun taol war an hent. Ha war ar maez, pep hini ac'hanoc'h, hep mar ebet, en deus kavet korf maro eul loenig bennak : konikl (pe *lapin*), goz, kaz, labous, h. a... Morse c'hoaz, avat, n'eo bet kavet korf eun olifant marvet a varo naturel. Eur mister (pe eur *c'hevrin*) iskis e chom, evit an holl, buhez, ha dreist pep tra, maro an olifant gouez.

Ar re vrudeta end-eeun e-touez an dud o deus furchet ar broiou gouez n'int ket evit lavarout o deus eun dro bennak kavet korf maro eun olifant. Bez' ez eus chascourien (pe *hemole'herien*), hag o deus tremenet dek ha trizek vloaz penn-dabenn, e rannvroioù bro Indez, e-lec'h n'eus nemet strouez ha koadou. Diskaret o deus a daol fuzuilh a bep seurt loened, hag olifanted zoken. Biskoaz avat n'o deus kavet korf maro eun olifant. Bep gwech m'o deus goulennet ouz tud ar broiou-se petra e teue da veza an olifanted maro, atao o deus klevet ar memes marvailh.

Den gouiziek ebet n'eo bet gouest da ziskulia ar mister-se, ha da gredi eo e chomo kuzet, goloet ha teñval, evit pell amzer.

Hervez eun droidigez graet gant
MARC'HARID GOURLAOUEN.

Poblou koz an Douar

Piramidenn vras C'heops

AN EJIPTIZ

Bro Ejipt a zo eur vro eus an Afrik, diouz tu ar biz, e-kichen an Azi. Dre ar vro-se e red eur stêr vras, anvet an Nil, hag a ya d'en em deurel er mor Mediterane (pe mor *Kreizdouarek*), e-lec'h ma ra eun *delta*, da lavarout eo, en em rañna a ra en eun niver bras a stêriou bihan a-raok tizout ar mor.

An Nil a zo, goude ar Misisipi (eur stêr vras eus an Amerik) hira stêr an douar. 6.497 kilometrad a hirder he deus. N'eus nemet ar mil kilometrad diweza a zo en Ejipt.

Traonienn an Nil en Ejipt a zo striz-meurbet. N'he deus nemet etre dek hag ugent kilometrad a ledander. War an daou du d'an draonienna-se, n'eus netra nemet an dezert (pe ar *gouelec'h*), da lavarout eo, broiou bras-divent, enno netra nemet traez ruz ha melen, ha mein krinet gant an heol.

Eur stêr souezus eo an Nil e gwirionez. Di-c'hlanna a ra bep bloaz. Mes e-lec'h dic'hlanna e-pad ar goañv, evel ar stêriou all, dic'hlanna a ra e-pad an hañv. Eus mezeven betek gwengolo, sevel a ra an dour betek ouspenn dek metrad a uhelder, o c'holei ar parkeier tro-war-dro. Arabat kredi koulskoude e vez rivinet ar vro gant an dour-beuz-se. Ar c'hontrol eo a c'hoarvez. An dour, pa 'z a kuit, a lez war an douar eur gwiskad le-c'hid a ra eun tremp eus ar gwella. Hag evel-se, pa zeu miz here ez eo prest an douar da veza digoret hag hadet.

An dud a veve gwechall en Ejipt ne ouient ket perak e tic'hlanne o stêr bep bloaz, rak en o bro e vez tomm-grizias an heol, ha ne ra kazi morse a c'hlaou. A bep seurt kaoziou o doa kavet da ziskleria an dra-se, hogen n'o doa ket kavet ar gaoz wirion. Gouzout a reomp hizio ar wirionez : dont a ra an Nil eus lennou bras hag eus menezioù uhel a zo e kreiz an Afrik ; ar glao a gouez eno e-pad ar goañv, hag an erc'h o teuzi war ar menezioù da vare an hañv a goeñv dour ar stêr.

Tud a zo bet o veva en Ejipt abaoe an amzerioù pella. Lezet o deus war o lere'h eur bern monumantchoù (pe *savadurioù*), hag a zo bet miret mat a-walc'h, daoust m'o deus an darn vuia anezo etre 2.000 ha 5.000 vloaz. Kalz anezo a zo goloet gant eun doare skritur iskis, anvet *arouezlunioù*. E-pad pell amzer, den ebet ne oa bet barrek da

Ienn an arouezluniou-se. Eur Gall, Champollion, eo a zeuas ar c'henta a-benn da gompren ar skritur-se, wardro ar bloaz 1824.

Ar re vrudeta e-touez ar monumañchou savet gant an Ejiptiz eo ar Piramidou. An hini a welomp amañ war ar skeudenn, Piramidenn C'heops, (a zo ivez an hini vrasa), a zo eur bern mein, d'ezañ 145 metrad a uhelder, war 232 a ledander : 2.300.000 metr-kub a vein etre tout !

Petra eo ar Piramidou ? Bez' e oant beziou savet evit rouaned ar vro, anvet *Faraoned*. Ribouliou a zo enno, ha kaoiou da lakaat ar c'horfou maro. Ar c'horfou-se, a-raok beza archedet, a veze balzamet, da lavarout eo, e vezent gwalc'het ha lakaet enno dourennou ha louzeier evit o diwall diouz ar vreinadurez. *Balzamegennou* a vez graet eus ar c'horfou miret evel-se.

Soñjit el labour a zo bet ret evit sevel ar Piramidou-se, ousspenn 2.000 vloaz a-raok amzer Hor Salver, pa ne oa ket ano c'hoaz eus an holl vekanikou a zo bet ijinet abaoe. Soñjit en niver a dud hag a loened, hag en amzer a zo aet da beurechui seurt savadurioù, ar re vrasa biskoaz graet gant mab-den !

An Ejiptiz o doa eur relijion damheñvel ouz holl relijionou ar baganed. Adori (pe *azeuli*) a raent doueou. Osiris, Isis, Amon, Phtah, Horus, Hathor, Anubis, C'hnoum, setu aze anoiou darn eus ar re anavezeta anezo. Pa veze graet statuiou (pe *delwennou*) eus an doueou, e vezent kizellet peurliesha dindan furm eun aneval, pe eun den d'ezañ penn eun aneval, pe c'hoaz eun den e-kichen eun aneval. Amon ha C'hnoum, da skouer, o deveze furm eun tourz (sellit ouz ar skeudenn) ;

Anubis a oa eur c'hi ; Hathor eur vuoc'h ; Horus eur falc'hun, hag all.

(da genderc'hel p. 18).

*Eun Doue, e furm eun tourz
(kavel e Bro-Ejipt)*

Evit deski mat

ar brezoneg

e ranker kaout eur « Grammaire »

Hini GWALARN, e brezoneg hag e galleg

ne goust nemet eur skoed

Barzudou an Natur

Keo Fingal

AR C'HEVIYOU

War ribl, ar mor, a-hed aodou hor bro, e kaver keviou pe kavarniou kleuzet dindan an douar. An darn vuia anezo a zo bihan a-walc'h, mes darn ivez a zo bras ha kaer-kenañ, doun hag uhel-meurbet, enno reier a bep furm hag a bep liou. Lavarout a rafed saliou bras e-barz eur palez, pe c'hoaz ilizou, gant pilerou ha statuiou kizellet. Ar re gerra a weler en Enezenn ar Gerveur, pe e ledenez Kraon, e-kichen Morgad, ha dreist-holl war-dro an Toull-Inged, e-kichen Kameled.

E broiou all ez eus keviou brasoc'h ha kaeroc'h c'hoaz. An hini a welomp amañ war ar skeudenn

a zo brudet dre ar bed holl. E ano eo Keo Fingal, en Enezenn Stafa, unan eus an enezennou anvet *An Inizi Gall*, e Bro-Skos, en hanternoz da Vro-Saoz.

Ar c'heo-se e lavarfed ez eo bet graet gant dourn mab-den. Goloet holl eo ar mogerioù anezañ gant peulioù maen-bazalt, renket kempenn an eil e-kichen egile. Dor ar c'heo-se he deus ouspenn daouzek metrad a ledander, ha war-dro pemp metrad warn-ugent a uhelder. Pa vez brao an amzer e c'heller mont e-barz gant eur vag, betek en tu-hont da tri-ugent metrad dindan an tornaod. Pa vez fall an amzer, avat, an tonnou-mor a ra eun trouz bouzarus, evel eun ograou bras.

Ar mor o krignat tamm-ha-tamm reier an tornaodou eo a ra ar c'heviou. Bez' ez eus ivez, koulskoude, keviou e-kreiz an douarou. Ar re-se a zo bet graet gant an dour-glao o sila, hag oc'h ober evel stêrioù dindan an douar. Klevet hoc'h eus marteze ano Keviou Padirac, e kreisteiz ar Frañs, ha Keviou Han, er Veljig.

An dud o deus a viskoaz kontet marvailhoù iskis diwar-benn ar c'heviou. Setu amañ unan anezo :

En eun tu bennak er Chin (pe *Bro-Sina*), war ribl eul lenn vras, ez eus eur pikol roc'h a sav a-bik a-zioc'h an dour. E-barz ar roc'h-se ez eus eur c'heo burzudus. Rak e-lec'h beza teñval, ez eo lugernus diabarz ar c'havarn-se. Abalamour da se eo bet anvet *Ar Maen Lugernus*.

Hervez lavar tud ar c'harter, — anvet *Kirgized*, — e vefe eun diaoul o loja eno. Eur wech, a lavarer, ez eas eun den e-barz ar c'heo, mes morse ne voe gwelet na klevet kelou anezañ abaoe. Debret e oa bet moarvat pe skrapet gant an diaoul.

Vreiz-Veur, a oa eun den a zoare hag a galon. Paotred yaouank Breiz-Izel o doa hen goulennet evit ober ar brezel d'ar Romaned. Hag o veza trec'het ar Romaned hag o c'haset er-maez eus ar vro, en em lakajont da youc'hal e vije Konan o roue.

Hemañ ne gave ket e-touez merc'hed ar vro eur gristenez evel ma c'hoantae evit pried. Rak ne oa ket c'hoaz kalz kristenien er vro. Kas a reas eta tud da Vreiz-Veur evit goulenn da bried d'ezañ eur brinsez, unan eus ar re fura hag ar re desketa eus e amzer. Ober a reas ivez goulenn merc'hed yaouank fur ha kristen evit an dud yaouank a oa deut gantañ e Breiz-Izel.

Ursula, an hini en doa lakaet e c'hoant enni, ae doa kemeret Jezuz-Krist evit pried. He zad, roue, a reas d'ezhi pignat war al lestr a dlee he c'has da Vreiz-Vihan. Unnek mil eus he c'henseurtez a bignas ivez war al listri. Ursula a oa o frinsez. Al listri a savas an eor e Londrez, a zo bremañ kêrbenn Bro-Saoz. Setu amañ petra a erruas :

Ursula he doa pedet an Aotrou Doue na laoskje ket eun all nemetañ da veza perc'henn he c'halon. He fedenn a oa selaouet. Rak ne oant ket hanter hent, ma savas eur wall-amzer, eun avel ar vrasa. An tonnou-mor a oa spontus. Ar gwerniou a dorre hag a goueze an eil war eben. Ar gwerc'hez kaec hag ar vartoloded a gave d'ezo e oa ar mor o vont d'o lonka. Ursula n'en em glemme na ne ouele. Ne rae nemet pedi Doue. Lavarout a rae d'he c'henseurtez en em zastume en-dro d'ezhi evel o frinsez kemer kalon, hag esperout e Doue holle'halloudek. An avel vras ne ehane, hag

erfin al listri a voe taolet war ar c'herreg e-kichen an douar, pell diouz Breiz-Izel. Saveteet e oant holl ; bez' o doa gallet dont d'an douar.

Pa voent deut d'ar gêr a Gologn en Alamagn, an dud eus ar gêr-se, paganed, o welout kement a verc'hed koant, a fellas d'ezo o c'haout evit priedou.

Ar gwerc'hez, aliet gant Santez Ursula, ne raent van evit klevout komzou an dud fall-se. Hag ar re-mañ, direizet, o lazas a daoliou kleze.

Hervez « Istor Breiz » ANNA MEZMEUR (Leanez Anna Jezuz).

Evit DEK LUR

e vo kaset d'eo'h

DAOUZEK niverenn

eus

**KANNADIG
GWALARN**

YANN AR C'HEMENER

Gwechall-goz e veve e Breiz eur c'hemener yaouank, e ano Yann. Ne veze graet ano ebet anezañ nemet Yannig ar C'hemener. Eun den kaer e oa. Eun den dournet-mat e oa ivez. Ne veze ken kaoz dre ar vro tro-dro gant ar merc'hed yaouank nemet eus Yannig ar c'hemener, hag eus e di bihan kempennet-kaer. An holl verc'hed yaouank a oa e c'hoant da gaout anezañ da bried, met heñ a oa e spered hag e soñjou war unan, ha ne felle ket d'ezañ kaout re all.

Damdost d'e di e veve eur gemenez ivez, o chom gant he mamm, hec'h ano Janedig, karet-meurbet dre ar vro dre he skouer vat, rak meurbet e oa skouerius he buhez. Neuz ha deiz e laboure hep ehan evit gounit ar bara pemdeziek d'he mamm ha d'ez. En eur gas en-dro he nadoz hag he neudenn, e kane dalc'hat soniou ha gwerziou en enor d'ar vro ha da sent koz Breiz. Eun dudi e oa beza e kompagnunez eur plac'h ken fur, ha spered Yannig a veze dalc'hmat o soñjal e se, rak, ma oa heñ eun den dournet-mat, hag eun den kaer a gorf hag a spered, Janedig a oa ivez eur vaouez a zoujañs Doue.

Eun devez, Yannig a lakaas en e benn dimezi, hag e soñjas mont etrezek ti Janedig evit goulen hec'h asant diganti. Janedig a chomas mantret o klevout ar goulen-se, rak ne oa tamm eus renk Yannig, daoust ma oa kemenerez hec'h-unan. Yannig a oa pinvidik, rak e zoare mat hag e vrud vat o devoa lakaet anezañ da gaout kalz a labour, hag evel-se e c'houenze kalz a arc'hant.

Janedig, er c'hontrol, a oa paour, ha peurvuia an hini a vez paour a vez ret d'ezañ chom paour dalc'hmat, rak ivez ouz ar baourentez e vez droug dalc'hmat, hag eur wech aet paourentez war

varc'h e vez diaes-bras he diskenn. Ne c'houlenn ken diskenn en traoñ. Setu ar pezh a erru gant ar beorien gaez, na vezont morse sikouret a-walc'h.

Ma, Yannig ne sellas ket ouz se. C'hoant en devoa d'he c'haout da bried. Bez' en divije anezi sur mat. Evit dinec'ha anezi, e roas d'ez da ober eur boned bihan evel e vez lakaet d'ar vugale da vont da vadezi. Hennez a oa broudet hag advroudet ha kempennet kaer-meurbet, ken e vije lavaret ne vije ket graet war an douar. Yannig a lavaras d'ez :

— Janedig, emezañ, c'hoant am eus d'az kaout da bried hag e kredan e vi kontant eus va goulen, met evit-se e ri d'in a-benn disadorn (hizio ez omp al lun), eur boned bihan evel hennez. Neuze e vimp dimezet.

Janedig ne lavaras ger ebet, mes ne soñjas ket nebeutoc'h. Dioustu e krogas gant al labour, hag e reas ivez eur boned, mes daoust m'en devoa an heñvelidigez ouz hini Yannig, ne oa ket da dostaat. Kaer he devoa brouda anezañ, ne dostae tamm da hini Yannig, hag e oa o vont da lezel anezañ a gostez hep sellout outañ ken, pa 'z eruas eun Aotrou bras en ti.

— Demat, emezañ, plac'h yaouank. Mont mat a ra ar bed ganeoc'h ? Gwall nec'het ho kavan, petra a ra d'eoc'h beza ken trist ? Kontit d'in, mar plij, ho tristidigez.

Janedig, o welout madelez an Aotrou-se hag e stumm mat (daoust ma oa an diaoul) a gontas d'ezañ he doare er c'hiz-mañ :

— Aotrou, emezi, me am eus roet va ger da zimezi da Yannig, ar c'hemener, a garan kalz, hag evit-se en deus roet d'in eur boned da ober evel hennez, hag em eus labouret hep ehan e-pad ar sizun. Erru eo an deiz diweza, ha va boned n'eo

ket c'hoaz pare. Ne vo ket zoken, rak ne labourin ken warnañ.

— Diskouezit anezañ d'in, Janed.
Janedig a ziskouezas ar boned.

— Hola, emezañ, ma n'eo ket nemet unan evel-se, me a roio unan d'eoc'h hep dale. — Sellit, emezañ, ouz hemañ.

Hag eus e c'hodell e tennas unan hag a oa heñvel-tre ouz egile, evel pa vije heñ e vije.

— Setu amañ eur boned, eme an aotrou, hag a zo heñvel-tre ouz hennez.

— Ya, avat, eme Janedig. Ma karit rei anezañ d'in, me 'zo sur eus va fortun.

— Ya, eme an aotrou, en eur ober eur c'hoarz skrijus, ken na dregernas an ti, te 'zo sur eus da fortun ! Mar karez, me a fortunio ac'hanout. Rak n'ec'h eus ken da ober nemet dimezi d'in, hag ez po ar boned.

— Rin ket avat, eme Janedig. Ne zimezin ket d'eoc'h, rak roet em eus va ger da Yannig, ha ne garan nemetañ.

— Ma, eme an aotrou, ma karfes lavarout d'in e teufes ganin a-benn eur bloaz amañ, deiz evit deiz, me a roio d'it ar boned.

Janedig, hep soñjal, a lavaras ya, rak ar boned a gave mat, ha gantañ e oa sur eus Yannig, hag en deiz war-lerc'h, e vije dimezet d'ezañ.

— Dal, kemer anezañ 'ta, eme an aotrou, ha dalc'h da bromesa, ac'han d'an deiz-mañ penn bloaz.

Janedig, ken dinec'h ha tra, a gemeras ar boned. War se an aotrou a yeas kuit hep lavarout ger, e-pad ma oa Janedig o sellout ouz ar boned hag o soñjal e Yannig.

Ne oa ket aet mat an aotrou eus an ti pa zis-

troas en-dro da lavarout da Janedig ar c'homzou-mañ :

— Plac'h yaouank, emezañ, lavarout a ran d'eoc'h c'hoaz em eus eun ali all da rei d'eoc'h, rak arabat eo d'in ankounac'haat rei va ano d'eoc'h. Va ano eo Markiz Rokilo. Dalc'hit soñj eus an ano-se, rak m'ho pefe soñj anezañ, e vezo mat, hag e lezin ac'hanoc'h da veva e peoc'h gant ho pried, nemet ma n'ho pefe ket a soñj, e teufec'h ganin.

Neuze ez eas kuit hep distrei mui.

Kerkent ha ma 'z eas er-maez ec'h erruas Yannig da c'houlenn kelou ar boned. Janedig, dinec'h-mat, a roas d'ezañ.

— Mat, eme Yannig, bremañ e vimp dimezet. Anzav a rankan ez oc'h par d'in evit al labour.

Setu e voe graet an eured gant lidou ha digorrou bras. Paour ha pinvidik a voe pedet da zont, hag holl e oant laouen gant o lod, hag e veulent tro e-pad ar pred madelez an daou bried nevez.

Goude e voe fin d'ar reuz bras, ez eas an daou bried da chom en o zi o-unan. Biskoaz ne voe gwelet tiad tud o veva eürus evel ar re-mañ.

Yannig a gane kalonek en eur wriat, e-keit ha ma veze e wreg o pledi gant labour an ti. Beva a rejont eürus ha laouen ken na zeuas soñj da Janedig eus ar bromesa he devoa graet d'an aotrou en devoa roet d'ezi he bonedenn.

An anken hag ar hoan-spered a lakaas anezi deiz-ha-deiz da zizec'ha diwar he zreid, ha Yannig o welout e bried ken drouklivet ha ken kasti, rak ne oa mui nemet er skeud anezi, a c'houlennas diganti petra a oa kiriec d'ezi da veza evel-se karget a velkoni, peogwir heñ en devoa bepred eviti ar memes karantez.

Janig a lavaras :

— Ne dalvez ket ar boan d'in lavarout d'eoc'h, peogwir n'oc'h ket evit va diboania.

— O ! Janedig kaez, emezañ, lavarit d'in mar plij, ha mar doun gouest d'ho tiboania, m'hen tou d'eoc'h e rin.

— Nann, nann, emezi, n'oc'h ket gouest, na c'houi na den ebet.

Derc'hel a reas evel-se da zizec'ha ken ne oa ken evit chom en he sav. Ne oa ken ivez nemet eiz deiz ma tlee seveni ar bromesa he devoa graet. Noz ha deiz ne rae nemet gouela. Yannig, o welout glac'har hag anken e bried, a c'houlennas c'hoaz diganti petra oa kiriek d'he c'hleñved ha d'he daerou.

— Ma, emezi, Yannig, ret eo d'in anzav d'eoc'h. An deiz a-raok e oamp dimezet, e oan nec'het-bras o welout ne oan ket evit ober eur boned da hañvalout ouz ho hini, ha ken nec'het e oan ken na ouien da betore sant en em ouestla. E oan evel-se nec'het-bras pa antreas eun den en ti, heñvel ouz eun aotrou.

Hag e kontas d'e bried kement a oa c'hoarvezet.

— Ha gant an amzer, emezi, me 'zo deut da ankounac'haat e ano, ha ne chom ken nemet eiz devez ma rankimp en em zispartia an eil diouz egile goude eur bloavez eürusted penn-da-benn.

— Janedig, eme Yannig, marteze e oa kemener ivez en e stad, ha m'hor bije galvet an holl gemenerien da zont amañ, marteze ho pije anavezet anezañ ?

— Ya marteze, eme Janed.

Va feiz, graet e voe. Embannet e voe dre-holl e Breiz d'ar gemenerien en em gavout, a-benn ar yaou da noz, d'an diweza termen, en ti Yannig ar C'hemener, e kanton Perroz, evit eun dra a dalvoudegez.

Setu oa en em gavet prez war ar gemenerien. Deut e oant holl nemet unan, ha Janig n'anavezet hini ebet anezo. Koulskoude unan a vanke c'hoaz ha hemañ a oa ret da gaout. Gortozet e voe, nemet ne errue ket. Setu e voe nec'hamant adarre muioc'h-mui.

Hemañ a oa o tont evel-se a dren vat, rak eun tamm e oa diwezat ivez, pa welas eur c'had o ti-fourka a-douez eur vodenn lann.

— Hola, eme hemañ, ma c'hellfen tapout ar c'had-mañ, se a rafe kalz a blijadur da Yannig ha d'e wreg.

Eur reder mat e oa, mes evelkent pevar droad a red muioc'h eget daou, ha ne c'hellas ket he zapout.

Heulia a reas ar c'had eur pennad mat koulskoude, ken na 'z eas en eun toull louarn en douar.

— Mat, emezañ, aze e tapin anezi bepred !

Diskenn a reas en toull, mes pegen souezet ne voe ket, pa 'z en em gavas en eun draonienn vras, leun a c'hlazur hag a wez uhel, e-kichen eur c'has-tell kaer-meurbet.

— Boñ ! emezañ, sell amañ eun dra fentus avat ! Sur a-walc'h eo ez oun diskennet en ifern. Ma ! deuomp bepred da welout piou a zo o chom er c'hastell-mañ.

Ankounac'haet gantañ Janedig hag ar c'had, ez eas da welout piou a oa o chom er c'hastell. Pa 'z erruas, e oa ar vevelien o ficha eur c'harron kaer hag o pourchas pep tra evit mont da gerc'hat Janedig an deiz war-lerc'h.

— Demat d'eoc'h, tud vat, emezañ, c'houi a lavarfe d'in pelec'h emañ, rak me am eus kollet va hent, ha ne ouzon ken pelec'h oun erru.

— Ya, emezo, diskennet emañ e ti eur mar-

kiz bras, ha, mar hoc'h eus c'hoant mont kuit, dal-c'hit da vont gant an hent-se.

— Trugarez d'eoc'h, emezañ. Mes lavaret ho pije d'in ivez, mar plij, peseurt ano en deus ar markiz-se, rak me a gred eo bras ha pinvidik, peogwir en deus traou ken kaer.

— E ano, va den mat, eo Markiz Rokilo.

— Trugarez d'eoc'h c'hoaz eur wech, emezañ adarre, mes lavarit d'in evit petra e labourit ken kalonek-se, hag e lakait an traou-se ken kaer.

— Abalamour, emezo, e tle hor mestr mont warc'hoaz davit eur plac'h yaouank war an douar hag a zo promesa etrezo eur bloaz a zo.

Ar c'hemener-mañ a soñjas dioustu e Janedig.

— 'M eus aon, emezañ, n'oun ket war an douar amañ.

Hag heñ da redek ken na nac'he e alan emañ, en eur lavarout bep kammed :

— Markiz Rokilo, Markiz Rokilo ! — Gant se, emezañ, me 'm bo soñj. Rak sur a-walc'h, hemañ a yelo warc'hoaz da gerc'hat gwreg Yannig. Me a ya da lavarout d'ezañ.

Hag e rede adarre en eur lavarout ano ar markiz. E oa o vont evel-se d'ar red pa skoas e droad en eur wrizienn wezenn, hag e kouezas d'an douar.

— Malloz ar foeltr, emezañ, Markiz Rok ! — Arsa Doue, emezañ c'hoaz, ankounac'haet em eus.

Setu e rankas adarre mont en-dro.

— Gortozit 'ta, va zud vat, emezañ, peseurt mi-cher a rae ho mestr gwechall ?

— Kemener, emezo, e oa.

— Ha bremañ, peseurt ano en deus ?

— Markiz Rokilo, emezo adarre.

— Findampret ! emezañ, laer e oa eta mar deo deut da veza markiz eus kemener. Sur a-walc'h hemañ a yelo warc'hoaz da gerc'hat Janed. Lez anezañ ! N'en devo ket anezi avat !

Hag heñ d'ar red adarre en eur lavarout bep tro :

— Markiz Rokilo ! Markiz Rokilo !

Degouezout a reas e ti Yannig a-benn ar fin, ha bec'h warnañ, evel eun den o vont da vouga.

— Yannig, emezañ, na groz ket d'in, rak ma ouijes peseurt tro am eus graet !

Hag heñ da gonta e dro hag o lavarout pelec'h e oa erruet ha dre belec'h e oa tremenet.

— Hag, emezañ, ar pez am eus kavet ar fentusa e oa klevout e oa aet eur c'hemener da varkiz. Me 'zo sur e oa laer henez, ha bremañ emañ en ifern.

Ne lavaras ket a c'hevier, peogwir ar markiz a oa an diaoul.

Gant prez vras e c'houlennjont peseurt ano en devoa.

— Markiz Rokilo, emezañ.

— Henez eo, eme Janedig dioustu. Dont a ra soñj d'in bremañ.

— Setu aet kuit ar gemenerien pep hini da gaout e vro. Ne oa ket aet pell bras treid an hini diweza e-maez an ti pa 'z en em gavas ar markiz.

— Ac'hanta, plac'h yaouank, emezañ, soñj ac'h eus eus da bromesa ?

— Ya, emezi, soñj am eus.

— Peseurt ano am eus 'ta ?

— Markiz Rokilo, eme Janedig kerkent.

O klevout an ano-se, an diaoul a yeas er-maez evel eur c'hi klañv, hag a gasas gantañ an hanter eus mogerenn an ti.

Janedig ha Yannig, en eur sevel ar vogerenn anevez, a oa kuit. Hag an diaoul n'en devoa bet netra evit e lod.

Beva a rejont e peoc'h e-pad pell amzer. Bez' o devoe kalz a vugale. Beva a rejont koz-koz hag o devoe an eurvad da welout o lignez oc'h en em astenn dre ar vro, ha zoken beza 'zo diouto c'hoaz e-touez kemenerien ar vro-mañ, hervez am eus klevet. Met ne vo ket ret d'eoc'h lavarout ez eo ar gemenerien a zo c'hoaz er vro-mañ eus ar memes gouenn ganto ivez. Me am eus klevet vuanan, ha me ivez a lavar d'eoc'h evel em eus klevet.

L. CHARRAN.

(Tennet eus « Kroaz ar Vretoned »).

An holl a gar lenn

ar «brezoneg uhel»

a lenn

GWALARN

LUNEDOU AN TORFEDOUR

Eur bobl a dud a oa en em zastumet dirak an ti bras a ra korn war blasenn ar « Merc'hed dibreder ». Hag an teodou a flipenne, gwasoc'h eget kant golvaz en eur poull-kanna... Soñjit 'ta ! Wardro pemp eur eus an abardaez e voe dizoloet, e-barz an ti bras, korf eur vaouez koz lazeta ha diskolpet gant eur c'hrizder skrijus. Ha piou ken nemet eul laer an hini a reas an taol ?

Eur barner-enklasker, eur c'homiser hag eur medisin a oa deut dizale da welout penaos e oa an traou.

E-barz ar gambr, tra amañ, tra aze ! Bec'h a oa bet, ret eo kredi, hag an hini goz he doa dalc'het penn d'he muntret ; ar c'hadoriou pilet, gwer ha boutailhou drañhet ; war an daol, eun dournad bleo diframmet diouz penn an hini lazeta, chomet war he c'hein, en eur poullad gwad, e-kreiz ar gambr, he dilhad roget warni, he fenn bronduet ha kant gwech kignet ; eun druez, eur spont he gwelout !

Eur vilin-gafe a oa e-kichen, livet a wad.

— Setu, eme ar medisin, ar benveg en deus graet gantañ an torfedour e daol !

Kement gwenneg a oa en ti, ha meur a dra a dalvoudegez, a oa bet skrapet gant al laer. Mes penaos kaout roudou hemañ ? Kaer a oa bet furchal ha difurchal, an enklask ne zete a-benn a netra. Edo zoken an holl o vont d'en em denna kuit, evel m'en doa graet ar c'homiser, deut klask warnañ, pa voe kavet war lenn ar gwele eur re lunedou hanter uzet : o ferc'henn, emichañs, a oa deut war an oad, ha ne wele nemet eus a bell.

Ar gavadenn he doa he fouez. Ne chome ken da gaout nemet ar pep gwasa : an torfedour.

**

Ar barner-enklasker a c'houlennas piou a oa bet, goude ar c'hreisteiz, e ti an itron goz. Eun amezegez a ziskulias, mall warni, eur c'homiz eus eur stal vras, a oa bet deut da douch arc'hant, emichañs.

— Tres fall a-walc'h zoken a oa warnañ, emezi. Gourc'hemennet e voe klask ar c'homiz.

An Aotrou Pluenn, ar c'homiz-se, eun denig bihan, souchet eun nebeudig, hanter-kant vloaz pe war-dro, disto e benn, izel e gomz, a oa o tont da zegouezout er gêr. Edo o tenna e dreid diouz e votou-ler, pa zeuas daou bolis en ti.

— Deuit ganimp dioustu, emezo.

Hag an daou bolis en em roas da furchal e pep tu.

Ar c'homiz a oa nec'het kement ha ma c'helle beza. E vaouez hag e ziou verc'h yaouank a oa diskordet da ouela dourek, o gwalc'h.

— Perak e teuit d'am c'herc'hat ? eme an Aotrou Pluenn.

— Gouzout a-walc'h a rit perak !

— Petra a zo da damall d'in ?

— Ar c'homiser a zegaso soñj d'eoc'h. Da c'hortoz, mar plij, dalc'hit ho teod en ho kenou, gant aon d'hor bouzara.

Ar bolised n'eo ket brao atao ober ganto. An daou-mañ a oa ken rust ha spern du pe kelenn garo.

Klask a rejont eur wetur. An Aotrou Pluenn paour a voe bountet e-barz hanter varo, ha buan e tegouezjont o-zri dirak sekretour ar c'nomiser, eun den rok, hanter gousket war e gador.

**

— Hoc'h ano, lesano, oad ? emezañ en eur zi-c'henaoui.

— Pluenn Tomaz Herve, pevar hag hanter-kant da hanter east.

— Pet gwech oc'h bet kondaonet ?

— Pet ! Me ?... Gwech ebet, emichañs, eme ar c'homiz souezet.

— Ni a welo kement-se. Lavarit d'imp petra hoc'h eus graet hizio.

— Evel bemdez, ez oun savet da seiz eur. Ha pa 'm eus evet va hanne kafe, ez oun aet d'am bureo.

— Mat ! Ha goude ar c'hreisteiz ?

— Ez oun distroet d'am labour. Tenn zoken e oa warnoun, abalamour d'ar sardin eoul am boa debret gant ognon, ha na raent nemet klask sevel war-c'horre...

— Petra 'taot d'eoc'h a rafe ar justis gant ho sardin hag ognon ? Mar klaskit ober goap, e c'hellfe kousta d'ho ler.

An Aotrou Pluenn a vennas diskenn en e votou. En em zastum a reas, evel eur velc'houedenn gornek en he c'hrogen.

— Goude se ez oun bet o touch arc'hant digant tri ostiz...

— Ankounac'haat a rit eun ostizez. Da bet eur oc'h bet e ti an Itron Drouklazet ?

— War-dro peder eur, peder eur hanter.

— Gouzout a raec'h kavout an Itron-se hec'h-unan d'an ampoent ?

— Sur avat, peogwir emañ he mab o labourat er porz.

- Neuze an Itron Drouklazet a oa hec'h-unan ?
— Ya, hec'h-unan, ha roet he deus d'in an hanter-kant skoed am boa da douch.
— Mat, Da bemp eur an itron goz a zo bet kavet lazec'h.
— Pïou ? An Itron Drouklazet a zo bet lazec'h ?
— Hi ! Ha c'houi ne ouiec'h ket, hañ !
— Ha penaos em bije gouezet ? Pa 'm eus he gwelet, ar vaouez kaez a oa leun a vuhez.
— Ha koulskoude den all nemedoc'h n'eo bet gwelet o tont eus he zi, setu...
— Ha setu perak emañ, eme ar c'homiz, strafuilhet-holl.
— Ya, setu perak.
— Me a zo tamallet da veza lazec'h an itron baour Drouklazet ?
— An dud a lavar eo c'houi...
— Kement-se n'hall ket beza ! Goapaat a rit, n'eo ket ?
— N'emañ ket ar mare da c'hoapaat, pa 'z eo sklaer hag anat ez oc'h kablus.
— Sklaer, eme mouez ar c'homiz o krena.
— Aon a zeu d'eoec'h ?
— Peadra a zo da gaout ! Koll a ran va fenn.
— Evit gwir, e goll a c'hellfec'h !
— Ha perak em bije-me graet ken gwaz torfed ?
— Evit laerez.
— Laerez ! Va zammig spered a dro.
— Alo ! eme ar sekretour, degasit d'imp ar wirionez.
— Ne lavaran nemet ar wirionez.
— Arabat d'eoec'h kenderc'hel da nac'h. Ne dalv ket ar boan ! Diskleriit hoc'h eus graet an taol ; kement-se a c'hell c'hoarvezout gant an holl. Aet oc'h da douch arc'hant ; ... an hini goz a oa hec'h-unan ; ... digoret he deus an armel ; ... gwelet

hoc'h eus peziou aour, bilhedi ; ... klasket hoc'h eus krabanata unan bennak ; ... an hini goz he deus gwelet ha klasket gervel d'al laer ; ... c'houi hoc'h eus kollet ho penn ; kroget hoc'h eus er vilin-gafe, ha skoet, ha skoet ganti...

— Va Doue ! Va Doue !

— Evel-se eo c'hoarvezet an traou, n'eo ket 'ta ?

**

Ar c'homiz paour a zalc'he start d'en em zifenn. Ar sekretour a fellas skei eun taol mat.

— Lavarit d'in 'ta. Lunedou a rankit da gaout ?

— Ya, ne welan ket mat nemet gant lunedou.

— Mat eo, va den ! Setu aze ho lunedou hoc'h eus dizoñjet war wele ar paour kaez itron !

— Va lunedou d'in-me ?

— Ya, anaout a rit anezo, emichañs ?

Hag e tiskoueze al lunedou.

— Aotrou, al lunedou-se, evit gwir, a zo gwall heñvel ouz va re...

— A ! a ! Anzav a reot bremañ !

— Aotrou, e gwirionez, ... n'em eus lazec'h den ebet.

— Mat ! mat ! a-benn warc'hoaz e vo gwelet. Diouz ar mintin e viot kaset dirak korf an hini lazec'h. Goude e vezo tennet ho poltred ha kemeret muzul ac'hanoc'h. Arabat d'eoec'h kredi e vefe daleet ganeoc'h, sellit.

♣

An Aotrou Pluenn ne oa mui gouest nemet da grena, ar pezh a reas e walc'h, pa voe kaset d'an toull, e-lec'h ma voe lezet da c'hourvez war eur c'holc'hed kalet. Hag e spered a rede, a rede gwasoc'h eget eur marc'h spontet. Penaos 'ta ? Heñ tamallet da veza lazec'h evit laerez ? Pebez tra di-

valo ! Hag e vignoned hag e vestr, petra 'soñjfant anezañ ? Siouaz Doue ! Hag e wreg, e verc'hed yaouank, pebez taol evito !

Ya, me lavar d'eoc'h, eur wall nozvez a dreminas ar paour kaez komiz en toull striz e-lec'h ma skrigne a-wechou dent ar razed hag al logod. Skeud an « dibennerez » a baras zoken war ar mogeriou gleb, war-dro an hanternoz... « Oei ! va gouzoug ! »

Mintin abred, an Aotrou Pluenn a voe galvet dirak ar c'homiser hag e sekretour.

— Me n'em eus graet netra, eme ar c'homiz spontet.

— Evel-se e lavaront holl bepred, eme ar sekrekour. Mes, aotrou komiser...

D'an ampoent eur polis a zeuas en ti.

— Alo ! a grias-heñ, emañ kavet an torfedour en taol-mañ ! Eun amezeg divalo eo en deus graet an taol. Hanter sot e rank beza, rak anzav a ra e dorfed !

Ar c'homiser a grafigne e benn.

— Mes, aotrou komiser, eme ar sekretour, setu emañ al lunedou en deus lezet hemañ war e lerc'h...

— Dal ! va lunedou-me, eme ar c'homiser. O klask gouzout edon ivez e pelec'h em boa o ankounac'haet. Setu int kavet !

Ar sekretour a sellas ouz an Aotrou Pluenn.

— Petra 'glaskit neuze emañ, emezañ fuloret. Bale e reot buan ac'halen, pe ni 'welo bremaik !

Ar c'homiz paour a chome sebezet, pladet. Eur polis a zigoras an nor d'ezañ da vont d'ar gêr.

Hervez E. C.

e « Kroaz ar Vretoned ».

Evit C'hoarzin

FENTIGELLOU KOZ HA NEVEZ

— Petra 'rez aze ? eme he mamm da Gatellig, a zo puchet e-kichen an cated, e-lec'h m'emañ asied ar c'haz.

— Ar c'haz en deus lakaet e fri e-bârz va laez, eme Gatellig. Neuze em eus evet e laez, evit deski d'ezañ.

**

An Aotrou Karaba a lavar d'e vab yaouank :

— Gwelomp, va mab, kemer ar boazamant da veza dereat e-keñver ar porzier, ar jardriner, ar paotr-karr, ar vevelien hag ar mitizien. Er c'hizse, marteze e teui a-benn da veza evel ma tere e-keñver an holl, ... memes da gerent.

**

Emañ Perig, eur bugelig tri bloaz, o sellout gant e dad ouz eun interamant o tremen. Dirolla a ra da c'hoarzin.

— Ro peoc'h 'ta ! eme e dad. N'eo ket brao c'hoarzin dirak ar re varo pa 'z eont d'ar vered.

Perig a ro peoc'h. Mes eur wech aet an interamant e-biou, e c'houlenn :

— Ha bez' e vo beziou a-walc'h er vered evit kement all a dud varo ?

**

Eun den piz-meurbet a oa kouezet klañv. Goude beza chomet o termal pell amzer ez a erfin da gaout eur mignon d'ezañ, eur medisin, da c'houlenn kuzul digantañ.

— Aotrou Doktor, emezañ, n'oun ket evit mi-rout netra. Dislonka a ran kement a gemeran, kerkent ha debret.

— Lakait eur pez pevar real, a respont ar medisn, etre ho tent, kerkent ha m'ho pezo debret.

**

Eur reklam en eur gazetenn :

« Ho kwreg hag ho pugale kresket, livet ha la-kaet e-barz eur framm evit eur skoed. — *Magic-Foto.* »

**

Eun Itron, d'he mignonez :

— Plijout a ra d'eo'h va matez nevez ?

Ar vignonez :

— Eun dra bennak a blij d'in enni.

An Itron :

— Petra 'ta ?

Ar vignonez :

— Ma 'z eo hi ho matez, e-lec'h beza va hini.

**

Ar wrég (d'he fried) :

— Mont a ran hizio da gêr da brena d'in dilhad nevez. Peseurt amzer a raio ? Sell ouz ar gaze-tenn.

Ar gwaz (o sellout ouz ar gazetenn) :

— Glao, kazarc'h, erc'h, skourn, reo, avel ha kurun.

*

**

Ar mab :

— Tad, penaos e oar an dud ouiziek da bet eur e vo uhel pe izel ar mor a-hed ar bloaz ?

An tad :

— Diod ma 'z out ! Hag e kav d'it ne oar ket an dud ouiziek lenn an almanagou kenkoulz ha te ?

*

**

Ar paotrig (da zimezell an ti-post) :

— Degouezout a raio al lizer-mañ e Brest war-c'hoaz ?

An dimezell :

— Sertenamant, va bugel.

Ar paotrig :

— Ne raio ket, avat, peogwir e kasan anezañ da Vontroulez.

An holl levriou brezonek a vez kavet e

TI KERILTUD

11, rue d'Algésiras, BREST

dalc'het gant an Dimezelled Torcol

Dalc'hit soñj eus an ano-se !

G W A L A R N

ano ar gazetenn gaera biskoaz moulet
e Breiz

An holl dud desket a oar lenn ar « brezoneg uhel »
a gemer « GWALARN »

Priz ar c'houmanant diouz ar bloaz :
30 lur

(Romantou, peziou-c'hoari, barzoniez, marvailhou,
studiadennoù a bep seurt : war-dro 500 pajenn
bep bloaz etre tout).

Skriva da :

G W A L A R N
Boîte Postale 75, Brest.
(C. C. 96-38, Rennes).

Evit kaout listenn al levriou hag an traou a
bep seurt moulet gant « GWALARN », skrivit
d'an adres-mañ :

GWALARN

Boîte Postale 75

BREST.

Setu amañ hon niverenn chek-postal :
96-38, RENNES.

Priz ar C'hannadig-mañ eo

PEVAR REAL